

Лекція №1
Тема: Історія
розвитку психіатрії.
Організація
психіатричної
допомоги.
Розлади сприймання.

доц. Венгер О.П.

- *Кафедра неврології, психіатрії, наркології та медичної психології*

Чверть населення планети страждає від душевних недуг

Понад 450 мільйонів людей у світі нервово неврівноважені. 120 мільйонів осіб страждають від депресії, 37 мільйонів - від недуги Альцгеймера. Близько 50 мільйонів хворіють на епілепсію, а 24 – на шизофренію. Близько 4% людей хворіють на алкоголізм. Ці цифри назвали експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я. Разом з тим, 41 відсоток держав не має сформованої політики стосовно психічних захворювань своїх громадян, у 25-ти відсотках законодавство з цього питання не врегульоване. Дві третини урядів виділяють на психіатрію не більше одного відсотка з бюджету охорони здоров'я.

Як заявила генеральний директор ВООЗ
Гру Харлем Брундтланд (Gro Harlem
Brundtland), **у психічному
захворюванні сама людина не винна.**
Провину тут слід шукати у ставленні
суспільства до тих, у кого психічні
розлади.

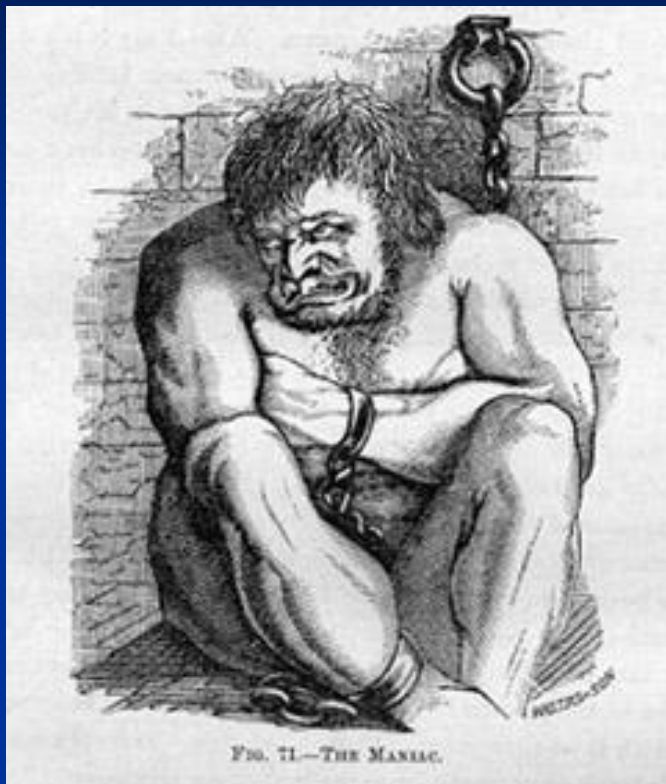
Психіатрія – це вчення про
розпізнавання та лікування
психічних хвороб
(душа + лікування)

народження психіатрії

1676 р., Англія:
Шпиталь Бетлхем
(Бедлам)

народження психіатрії

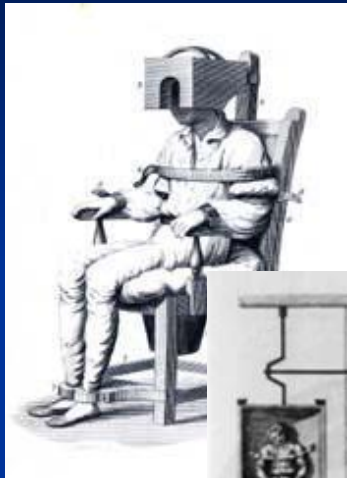
Образ божевільного:

- Недостатність розуму, безпричинна жорстокість
- знижена чутливість до болю, жару та холоду
- Стійкість перебігу
- божевілля – «состояние более прискорбное, чем сама смерть»

Лікування:

- встановлення повного контролю над хворими
- Кровопускання, послаблюючі, блювотні, і т.п.

народження психіатрії

«інноваційні лікувальні підходи»:

- заспокійливий стілець
- «Китайська башта»
- Занурення в холодну воду
- «Притоплення»

XVIIIст., Франція

- Французський лікар Філіп Піннель закликає до гуманнішого лікування душевнохворих, котрих в той час утримували закованими в ланцюги

XVIII ст, Франція

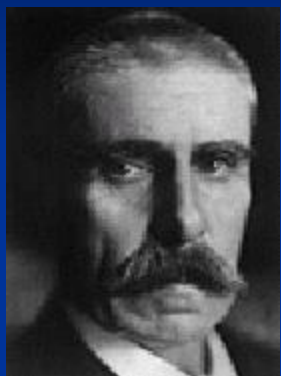

З будинку божевільних вилікуваними
можуть вийти
лише пацієнти ...але
не лікарі...

Станіслав Ежи Лец

- I. Революція в психіатрії – зняття ланцюгів з психічно хворих у 1792р.
- II. Революція – синтез нейролептиків (аміназин у 1952р.), що дозволило коригувати поведінку хворих.
- III. Революція – впровадження психоаналізу (шестидесяті роки 20 ст.), що позбавляє людину від психологічних комплексів

Малярійна лихоманка в лікуванні нейросифілісу

- 1917 р., Відень
- Julius Wagner-Jauregg заявив, що лихоманка виліковує нейросифіліс більш ніж у 50% випадків
- отримав Нобелівську премію в 1927 г.
- його робота стимулювала подальші пошуки соматичного лікування в психіатрії

інсулінова кома

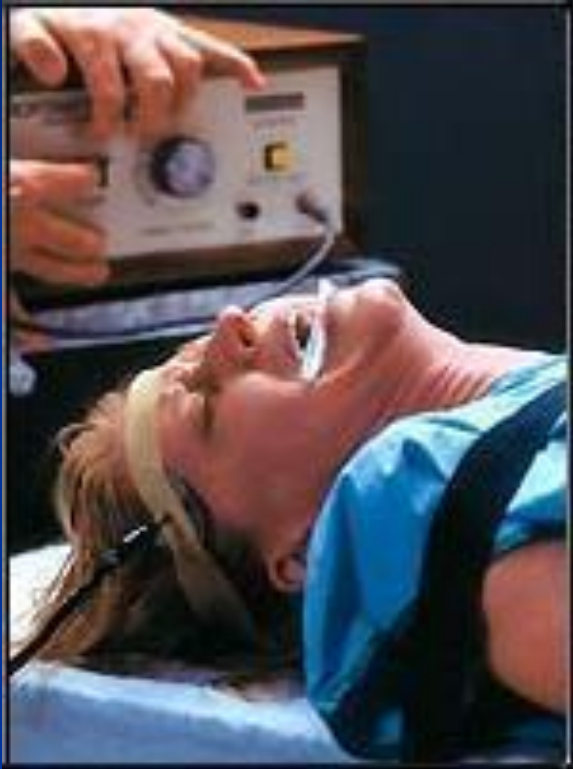
- 1927р., Берлін
- Manfred Sakel заявив, що викликана введенням інсуліну кома, інколи супроводжується судомою, приводить до вилікування психозів з частотою $>70\%$

Лікування електрошоком

- 1937р., Італія
- Ugo Cerletti використав електрику як альтернативний спосіб викликати судоми
- Заявлено про дуже високу ефективність
- Метод найшов широке визнання

Лікування електрошоком

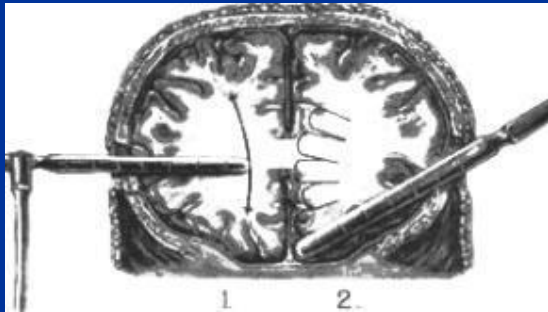

- швидше покарання, ніж лікування

Лоботомія

- 1936 р, Ліссабон, Португалія
- Egas Moniz – «лікування» руйнуванням тканин мозку
- Приклад неоправданої жорстокості в психіатрії
- Нобелівська премія 1949 р.

історія лоботомії

- експерименти на шимпанзе 1930-р. : Carlyle Jacobson в Йельському університеті вивчав, як видалення частини мозку впливає на навчання шимпанзе, а також на емоції
- Egas Moniz, вирішив використати метод в клініці – у хворих з важкими психічними захворюваннями. Успіх помірний. Операція названа лейкотомією.
- Walter Freeman визнав операцію в 1936 р., назвав її лоботомією, та модифікував – черезорбітальну лоботомію («операція бурулькою»)

Лоботомія – «операція бурулькою»

Хлорпромазин (Торазин), 1954 р.

- Jean Delay, Pierre Deniker – виявив благоприємну дію у хворих на шизофренію
- Серйозні побічні явища
  - дискінезія, рухові порушення
  - Синдром Паркінсона
  - Акатизія

Лікування метразоловим шоком

- 1933 р., Будапешт
- Ladislas von Meduna, використав штучні судоми для лікування шизофренії
- Заявлена частота досягнення успіху $>70\%$

Підстави до госпіталізації особи до психіатричного закладу в примусовому порядку (ст. 14 Закону про психіатричну допомогу):

- якщо внаслідок тяжкого психіатричного розладу вчиняє чи виявляє реальні наміри вчинити дії, що являють собою безпосередню небезпеку для неї чи оточуючих, або
- неспроможна самотійно задовольнити свої життєві потреби на рівні, який забезпечує її життєдіяльність.

(м.Київ, 22.02.2000р.)

Сприйняття – відображення в свідомості людини предметів і явищ оточуючої дійсності.

Сприйняття залежить від:

- стану рецепторів
- провідних шляхів
- коркового (мозкового) кінця аналізаторів
- свідомості
- уваги
- емоцій
- життєвого досвіду

ІЛЮЗІЇ, ГАЛЮЦІНАЦІЇ

ілюзорне сприймання
иллюзорное восприятие
illusion reception

ИЛЛЮЗИИ, ГАЛЛЮЦИНАЦИИ ILLUSIONS, HALLUCINATIONS

парейдолічні ілюзії
парейдолические иллюзии
pareudolik illusions

зорові галюцінації
зрительные галлюцинации
visual hallucinations

напружений вираз обличчя
при зорових галюцінаціях

напряженное выражение лица при зрительных галлюцинациях
tense expression of face in case of visual hallucinations

поза хворого при слухових галюцінаціях

поза больного при слуховых галлюцинациях

patient's posture in case of auditory hallucinations

міміка хворого при нюхових галюцінаціях

мимика больного при обонятельных галлюцинациях

expression of patient's face in case of olfactory hallucinations

смакові галюцінації

вкусовые галлюцинации

gustatori hallucinations

ПСИХОСЕНСОРНІ РОЗЛАДИ

ПСИХОСЕНСОРНЫЕ РАССТРОЙСТВА

PSYCHOSENSORIC DISORDERS

Психосенсорні розлади проявляються відчуттям "зміни тіла" дереалізації, деперсоналізації

Психосенсорные расстройства проявляются ощущением изменения "схемы тела", дереализации, деперсонализации

Psychosensoric disorders are manifested by the sense of the change of "body cheme", derealization, depersonalization

макропсія
макропсия
macrosia

мікропсія
микроскопия
micropsia

порушення сприйняття "схеми тіла"
нарушение восприятия "схемы тела"
the disorder of the sense of "body scheme"

відчуття видовження кінцівок
ощущение удлинения конечностей
the sense of lengthening of extremities

розлад "схеми тіла"
расстройство "схемы тела"
the disorder of "body scheme"

невагомість і легкість
невесомость и легкость
weightlessness and lightness

відчуття збільшення голови, вкорочення тіла і кінцівок
ощущение увеличения головы, укорочения тела и конечностей
the sense of enlargenigs of head, shortening of body and extremities

Дереалізація. Порушення сприйняття розміру предметів, їх форми, віддалі до них, кольору і.т.д.
Дереализация. Нарушается восприятие размера, цвета предметов, их формы, расстояния до них
Derealization. The sense of size of the objects, their form, distance to them, colour ets are altered

нормальне сприйняття об'єкту
нормальное восприятие объекта
normal perception of an object

втрата фарб
утрата красок
the loss of colours

еритропсія - об'єкт в яскраво-червоних кольорах
эритропсия - объект в ярко-красном цвете
erythroptopia - the object is bright red

сприйняття об'єкту спотворене і потовщене
восприятие объекта искаженное и утолщенное
the reception is distorted and thickened

Метаморфопсії: порушення сприйняття реальної дійсності із спотворенням однієї якоїсь якості предмета (форми, забарвлення, просторових відношень), але із збереженням впізнавання і значення побаченого.

Ілюзії: помилкове сприйняття або помилкове трактування реальних зовнішніх подразників (фізичні, фізіологічні, психічні).

Галюцинації: помилкове сприйняття неіснуючих сенсорних стимулів, при цьому може мати місце (але не обов'язково) маячне трактування галюцинаторних переживань. Галюцинації вказують на наявність психозу лише в тому випадку, коли вони пов'язані з порушенням оцінки реальної дійсності.

Класифікація галюцинацій по аналізаторах

1. **Слухові:** *прості* (акозми, фонеми)
складні - по відношенню до хворого:
  - імперативні (наказові)
  - коментуючі
  - індиферентні (нейтральні).
2. **Зорові:** *прості* (фотопсії)
складні.
3. **Нюхові.**
4. **Смакові.**
5. **Загального чуття** (тактильні, або дотикові, або гаптичні)
  - парестезії
  - феномен Маньяна
  - фантомні.

СИНДРОМ КАНДИНСЬКОГО-КЛЕРАМБО

KANDINSKI-CLERAMBAULT SYNDROME

СИНДРОМ КАНДИНСЬКОГО-КЛЕРАМБО

ПСЕВДОГАЛЮЦИНАЦІЯ.

На малюнку хворий зобразив свої відчуття і сприймання. Він "бачить, що всередині голови на мозковій речовині ніби лежить предмет у вигляді залізничної рейки." Силует людини алгорично зображує дію "зовнішньої сили", що керує його вчинками, поведінкою, думками.

PSEUDOHALLUCINATIONS
In the picture the patient portrayed his own feelings and perceptions. He, "sees that inside his head on brain substance lies some kind of railway track". The silhouette of a person is allegorically portrays the action of the "external force", which controls his actions, behaviour, thoughts.

ПСЕВДОГАЛЛЮЦИНАЦІЯ.
На рисунку больной изобразил свои ощущения и восприятия. Он "видит, что внутри головы на мозговом веществе как бы лежит предмет в виде железнодорожной рельсы". Силуэт человека аллегорически изображает воздействие "внешней силы", управляющей его поступками, поведением, мыслями.

АСОЦІАТИВНИЙ АВТОМАТИЗМ

Хворий символічно зобразив, що він може читати думки інших і його думки знають оточуючі, "вони звучать", "симптоми "луни думок", "відкритості"

ASSOCIATIVE AUTOMATISM. The patient symbolically depicted, that he can read the thoughts of others and the surrounding people know his thoughts, "they sound" (symptoms of "thought echo", openmindedness")

АССОЦИАТИВНИЙ АВТОМАТИЗМ
Больной символически изобразил, что он может читать мысли других и его мысли знают окружающие, "они звучат" (симптомы "эхо мыслей", "открытости")

КІНЕСТЕТИЧНИЙ АВТОМАТИЗМ

Хворий зобразив, що його поступками хтось керує, вони "зроблені", тобто його "думки крадуть", він знаходиться під владою якоїсь "невідомої йому сили"

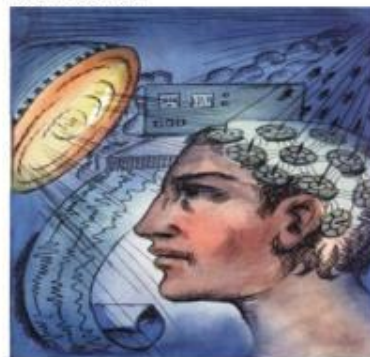

KINESTETIC AUTOMATISM. The patient portrayed, that somebody controls his actions, they are "made" by somebody, his thoughts "are stolen" he is under the power of "some kind of unknown power"

КІНЕСТЕТИЧЕСКИЙ АВТОМАТИЗМ
Больной изобразил, что его поступками кто-то руководит, они "сделаны", его "мысли крадут", он находится во власти какой-то "невидимой ему силы"

МАЯЧЕННЯ ВПЛИВУ

Хворму здається, що якась фізична сила (рентгєнівські промені, світлові та електромагнітні промені, електрика та інш.) діють на нього, ресструють його думки, спостєрігають за його вчинками

DELUSIONS OF AFFECTIONS. The patient thinks that some kind of physical force (x-ray, light rays, electric rays, electricity etc) acts on him, registers his thoughts, observes his actions.

БРЄД ВОЗДЕЙСТВИЯ

Больному кажется, что какая-то физическая сила (рентгеновские лучи, световые и электромагнитные лучи, электричество и др.) воздействует на него, регистрирует его мысли, наблюдает за его поступками

Пам'ять

Це функція, яка дає можливість використовувати накопичену мозком інформацію шляхом її виведення на рівень свідомості і відтворення в потрібний момент.

Процеси пам'яті – запам'ятовування (фіксація), збереження (ретенція) та відтворення (репродукція) інформації.

XX ст.:

Боротьба з невіглаством та байдужістю як
шлях до подолання лженауки

Дякую за увагу!

